

JOURNAEL VAN VENDRIG ROELANS

Het verslag van een tocht door Schotland
en Engeland van een Staats regiment
1719 - 1720

M.L. Hansen (ed.)

Transcriptie
Epe 2012

Vooraf

In het voorjaar van 1719 hees een konvooi met een regiment van het Staatse leger aan boord de zeilen om de oversteek naar Engeland te maken. Ze gingen hulp bieden aan de Engelse koning George I die problemen had met opstandelingen in Schotland. In de haven van Willemstad legden de manschappen voor de Engelse kolonel Husch de eed van trouw aan de Engelse koning af en marcheerden aan boord.

Het regiment bestond uit acht compagnieën. Het konvooi bestond uit een groot schip met daarop de vier compagnieën van de kapiteins Wittersheim, Van Bronkhorst, De Jongh en Van Buddenbroek - vaandrig Roelans maakte deel uit van de compagnie van Gaspard Reinhard van Buddenbroek - een tweede schip met de bagage van generaal-majoor Gent Keppel en brigadier Van Welderen, waarschijnlijk was ook diens compagnie aan boord. Op een derde schip bevonden zich waarschijnlijk de compagnieën van de kapiteins Resant en Challion en van majoor Le Croyé.

Met Engeland in zicht raakte het konvooi door een storm uiteen. Het schip met vaandrig Roelans aan boord kwam in Engeland aan zonder te weten wat het lot van de andere schepen was. De commandant van het garnizoen van de havenstad waar zij binnenliepen had geen idee wat hij met de vier compagnieën moest aanvangen. Uren later kwam het schip met brigadier Van Welderen binnen. Beide schepen zeilden noordwaarts, langs de kust, naar Edinburgh. Vandaar uit marcheerden vier compagnieën het land in, waarna de compagnieën van Wittersheim en Van Buddenbroek de beide andere compagnieën achterlieten en doormarcheerden naar het noorden. Vaandrig Roelans kreeg opdracht met een sergeant en twintig manschappen naar Aberdeen te gaan om geld te brengen voor vier compagnieën die zich in het noorden van Schotland bevonden. Daar aangekomen vernam hij dat het leger de rebellen in de bergen verslagen had en dat de manschappen zich nog steeds in de bergen bevonden. Er was niemand van het leger aan wie hij het geld kon overhandigen en er was niemand anders die het in ontvangst wilde nemen omdat men bang was dat de rebellen dan een overval zouden plegen. De communicatie verliep moeizaam doordat noch de vaandrig noch zijn mannen de Engelse taal spraken. Toen bleek de burgemeester 'de duijtsse tael' heel redelijk te spreken doordat hij lange tijd in Holland was geweest. Roelans wist de magistraat over te halen het geld in ontvangst te nemen.

Met dagmarsen van tussen de acht en zestien mijlen trokken de twee compagnieën naar het zuiden. Waar en wanneer de manschappen van het derde schip zich bij de anderen voegden wordt uit het verslag niet duidelijk maar halverwege Engeland sloten de andere zes compagnieën zich bij hen aan en in wisselende samenstelling bereikten zij de zeventiende januari de kust bij Harwich.

Vaandrig Roelans bezichtigde onderweg kastelen en fortificaties, vierde de verjaardag van de koning en liet zich fêteren door de plaatselijke commandanten. De officieren van het Staatse leger stelden wel als voorwaarde naar hun stand behandeld te worden. Het bericht dat zij aan dezelfde tafel zouden zitten als de knechten van de Graaf van Athol deed hen besluiten van het hele feest af te zien.

De terugreis verliep heel wat voorspoediger dan de heenreis. In Willemstad werden de manschappen ontscheept en vaandrig Roelans stapte over op een kleinere boot om daarmee naar Arnhem te varen. Na een korte nachtrust marcheerde de compagnie van Van Buddenbroek naar Nijmegen en waar het einde van de tocht was.

De leiding van het regiment – voor zover uit het verslag is op te maken – had Van Gent Keppel, mogelijk identiek aan Derk Jan van Keppel.

De kapiteins van de acht compagnieën waren Buddenbrooke, Wittersheim, Bronkhorst, De Jongh, Weelderen, Croiez, Resant en Challion, mogelijk identiek aan:

Gaspard Reinhard van Buddenbroek, op 27-9-1709 kapitein en luitenant-kolonel, op 21-11-1740 kolonel infanterie.

Wittersheim is niet getraceerd.

Eustachius van Bronkhorst, op 19-01-1735 kolonel infanterie.

Marinus de Jonge, op 27-04-1739 kolonel infanterie.

Gijsbert van Welderen, op 10-04-1719 brigadier infanterie.

Jean François le Croyé, op 03-06-1745 kolonel infanterie.

Resant is niet getraceerd.

Challion is niet getraceerd.

Het journaal is geschreven in een klein (10 x 16 cm.) gebonden boekje zonder omslag, met ongenummerde pagina's, dat in het Historisch Centrum Overijssel te Zwolle wordt bewaard in het Familiearchief Van Ittersum, inventaris nummer 2391.

Voor de transcriptie golden de volgende regels:

- De spelling, interpunctie etc. zijn zo veel mogelijk zonder wijzigingen overgenomen. Slechts daar waar het voor de leesbaarheid wenselijk was, zijn leestekens en hoofdletters aangepast.
- Duidelijke verschrijvingen zijn verbeterd.
- De door de editor toegevoegde paginanummering staat tussen [vierkante haken].
- De onderstrepingen zijn gecursiveerd.
- Onleesbare teksten zijn vermeld als < -- > en slechtleesbare teksten staan eveneens tussen <punthaken>.
- De namen van personen zijn zoveel mogelijk in nationale en internationale biografieën opgespoord. Maar niet altijd bleek dat mogelijk, zodat daar toelichting ontbreekt.
- Voor de annotaties is gebruik gemaakt van algemene naslagwerken en reisgidsen die niet nader worden vermeld.

Kaart

Het journaal

Journael van Vendrig
Roelans, in die tijd dat
van het Reg^{mt.} af
gedetacheerd is geweest, met
de Comp^{nie} naer Engelandt
zedert den 10 April 1719

[Pagina 2 is blanco.]

[3] Journael zedert den 10 April 1719

Den 10 April, s'morgens om 6 uren, syn wij met de Compagnie van Cap[itein] Buddenbrooke, buyten de Rolsteegh poort scheep gegaen, en zeijlde met deselven om 10 uren van Naerdt, s'avonds om 7 uren passeerde Dort, en zeijlde nogh een uur hoger op in de kil¹, waer wij een boode vonde, die ons een contra patent braght, dat in de plaets van naer Brëda te zeijlen, naer de Wilmstad, geordonneert wierdt, wij bleven daer een uur of 4 leggen, s'naghs om 12 uren gingen weer onder zeijl.

Den 11 dito: arriveerde wij s'morgens, om half 6 aen de Wilmstad, waer wij nog geen [4] van de gecommandeerde troupes vonden, soo dat wij tot den 19 dito: in het kleijne Vaerdtuijgh met de Comp^{nie} moeste blijven, dien morgen monsterde wij voor de Engelsche Collonel Husch en nam ons op die tijd den eed af, soo wel aen de Gemeen<s> als van de Officiers, naer het selve voor afgedaen te hebben, nam ons in den dienst des Konings² over, waer op al het volck de hoet V[er]scheijdemaele in de hooghte smeeet, met het geuijgh van te roepen Lang leef de koningh van Engelandt en husee, S'middaghs om 3 uren, marcheerden wij met de Compag^{nie} van de heere Cap^{ns} Wittersheim, Bronkhorst [5] en de Jongh, op het groote schip,

den 20 dito: sijn wij met de vloot, s'morgens om 6 uren van Wilmstad onder Zeijl gegaen, tegen de middagh quamen tot Helvoet waer den 21ste dito: voor anker bleven leggen

Den 22ste dito: ben ik daer aen landt geweest, om de plaets te sien. wij ontvingen daer nogh voor twee dagen Victalie³ boven de 10 dagen die wij tot Wilmstad ontfangen hadden, tegen den avondt ordonneerde de Engelsche Collonel aen de vloot, om nader na de Zee, en s'naghs de wint goet of quaet sijnde in Zee te steeken

[6] Den 23ste dito: sijn wij S'morgens om 3 uren met de vloot in Zee gelooopen

Den 24ste dito: S'morgens vroegh kregen wij Engelandt in het gesicht, en passeerde ter Loefwaerts⁴ een zeehaven genaemt het Burgh, en zeijlde dien dagh, met gewenst weer heel plaisierigh

Den 25ste dito: tegens den avondt quam 'er een sterke wint op, die met de nagt hoe langer, hoe meer, opwakkerde, en duerde tot 's'anderen daegs s'morgens t'welk soo wel officieren als soldaten geen Zee Luij zijnde, en daer bij, soo veel commoditijd hadden, als men bij ons, de beesjes die men varkens noemt, de plaets tot rusten geeft, [7] zeer zee ziek maekte.

Den 26 dito: wakkerde de storm 's'avons weer op, en was dien naght soo sterk, dat onse vloot heel uijtmalkandere raakte, soo dat wy

¹ Kil; watergeul.

² George I (1660-1727). Koning van Engeland.

³ Victalie, ook gespeld als fictali. Victualiën; mondivoorraad.

⁴ Loefwaerts. Loef; zijde van het schip waar de wind op staat.

den 27 dito: s'morgens geen van onse scheepen meer sagen, niet wetende of deselve, V[er]gaen waren, of hoe het 'er mee was, S'morgens toen het wat begon te Ligten, sag men een heele Consternatie onder het volk, welk men buitengewoon meest met gebeden boekjes inde handen, om dat van gedagten waren te sullen V[er]gaen, sagen en hadden daer bij een wesen dat men de doot van Iperen⁵ daer niet bij magh V[er]gelijke. t'volk lagh in twee lagen boven een, van malkandere gecepareerd [8] 4, aen 4, t'welk afgeschooten was, als men bij ons ter Landt d'appelbakken maekt, d'onderste, schoon het voor alle ellendigh genoegh was, warender het miserabelste daer aen, want groot ongemak daar de bovenste zee siek worden moesten uijt staen, t'was 'er soo miserabel gestelt dat 'er in geen 2 dagen van het volk eeten ge-eyscht wierdt, en wierdt ter contrari nogh wel van V[er]scheijde heele brooden diese door siekte en ongemakke niet hadde konne consumeeren, waer ontrent een duym dik schimmel van buijten en binnen op lagh, buyten boordt geworpen.

dien dagh geen scheepen van ons meer siende, laveerde alleen, langs de kusten van Engelandt

[9] den 28ste dito: liepen wij s'morgens om 10 uren, naer altooren een uur of 3 heen en weder gelaveerd te hebben, eer d'hooghte vande haven konde krygen, te Timouth of anders de Stadt genoemd Norchiels binnen, denkende daer eenige van onse scheepen die er niet en waren te sullen vinden, als ook ordre, die wy ter weerelt niet en hadden waer wij moeste landen, en wat moesten doen, De Commandant aldaer van het garnisoen, waer onse Commandant sigh aen adresseerde, seijde ter weerelt geen ordres te hebben, die met groote moeite nogh voor 4 dagen fictali voor ons volk besorgde. Door de Stadt loopt een groote rivier, die men continueel vol ziet, met platte en bijna 4 kante schuijtjes. met zeijltie daer op, welke niet anders doen als koole haele, die plaets, bestaet de negotie [10] alleen in sout, soo dat men niet anders als, sout keet[e]l siet, die sulcken damp V[er]oorsaeken dat men bij klaerde dagen qualijk een halve straet ver kan sien, aen de haven leijdt een fort, daer een schoone batterij van 30 stukken op is, ontrent 3 uren naer ons, quam het schip, met de bagagie van Gent keppel en Brigardier Weelderen, hier mee binnen.

Den 29ste dito: gingen wij s'morgens, om 6 uren weer onder t'zeijl, en passeerde het Casteel van NB: Bambrugh, en het holi of anders het heyligh Eijlandt genaamt verbij, t'Laetste leijdt tusschen 2 blinde klippen, de schipper en scheepsvolk maek<ten> al daer groote swaerigheid, seggende geen van alle de rivier daer te kenne, dat het een geluk was, indien de Caert goet was,

[11] den 30ste dito: kreegen wij tegens middagh de hooghte van de Rivier van Edinburgh in de mont van die, leggen 2 hooge klippen die men wel 10 uren ver kan sien, waer wij met ons schip tusschen deur passeerde, op welke tijd de wint sterk begon aen te wakkere, t'welk het sloop volk de hoofde kragtigh bij den andere dede steeken, de schipper gaf V[er]scheide ceijnen om een Loots te hebben, die in plaets van naer ons toe te komen, doen se volk gesien hadde, weer te rugh zeijlde, wij quamen dien avondt nogh voor Leith, waer niet binnen konde loopen, om dat het leegh water was

Den 1st Maj liepen wij s'morgens binnen, s'middags om 2 uren, wierden wij gedebarqueerd, in t'midden [12] van die Rivier welke 7 mejlen breed is, leijdt een fort, dat redelijk sterk is, op een klip, wij hebben daer de bergen vol sneeuw gevonden, de officiers moesten daer alle haere Logementen betalen

Den 3de dito: ben ik tot Edinburgh geweest, en wierden wij door de Commandant van het Casteel, op het selve gebraght, om het te konnen besigtigen, t'Leijdt op een hooge steijle klip, en is gantsch sterk en bij na onwinbaer

Den 11de dito: wierden de 4 gesegde Compagnie met 2 scheepen na de oV[er]kant van rievier gevoert, en marcheerde van daer naer Carcadie, daer de Compagnie van Cap^{tn} Bronkhorst en Jongh bleeven

[13] Wittersheim in de Voorstadt, en onse Compagnie een half uur van daer, tot Pethedt, zijnde te samen 9 mejlen, 7 water, en 2 marcheerens

Den 12 dito: moesten de Compagnie om 6 uren s'morgens, in de stadt weer V[er]gaderen, marcheerde

⁵ De doot van Iperen. Als de dood van Ieperen: buitengewoon bleek en mager.

niet voor half agh, door mankement van bagagiepeerden, Carcadie is een steedtje aen de Zee, en heel armlijk. S'middags om twee uren quamen wij tot Faclant, en bleven dien naght daer leggen, daer is een schoon Casteel van Hertogh van Athol, welke Heer van dat dorp is, t'gebouw is manneficq maer de meubelen, om miseri mee te hebben.

Den 13 dito: marscheerde wij s'morgens om half seven van daer, naer Parth [14] waer wij s'middaghs om een uur arriveerde, wij hebben tusschen beijde geen 6 boomen gesien, en is die weg niet anders als heij en klippen, de Commandant van het garnisoen sijnde de Heer Montogui, Coll[onel] van een Regiment Engelsche, liet onse Commandant, en bij hebbende Officieren, door zijn Adjudant s'avonds, aen zijn hujs V[er]soeken, alwaer heel beleeft wierden ontfangen –

Den 15 dito: is ons Regiment daer bij ons gekomen.

Den 20 dito: s'avonds, quam daer, patent voor 4 Compagni<es> om twee naer Montros, en twee naer Dündee te marscheeren en vielen met trekken te beurt [15] aen Majoor en Cap^{tn} Witterheim naer Dundee, en Capⁿ Resant en Challion naer Montros; V[er]trokken den 21 dito: s'morgens

Den 22 dito: ben ik, een half uur van Parth, het Casteel Schoonen, daer de Coningen van Schotlandt op gekroondt worden, weesen besigtigen, t'opkomen, en tuijnen is niet anders, als een boere paght hof, en geen plantagie ter weereldt daer bij, t'Casteel is een vierkant blok, dat rontom met drooge steene grachten is, en van binnen een vierkante plaets, V[er]trekken sijnder abundant genoegh dogh alle op zijn Schots, ten minste niet Conincklijk gemeubileerd, ik heb het V[er]trek van Coningin Maria⁶ waer in ballingschap [16]geseten heeft, gesien en een behanghsel van een Ledikant dat in die tijd selver geborduert heeft, doch naer mijn V[er]standt, geleek het wel een moode van een hondert jaer of twee ten agteren te sijn

Den 30ste dito: wierden de Capⁿ Van den Enden, de Lt Van den Bergh, en ik gecommandeert op de waght, voor de raeds heeren, die aldaer s'jaerlijks de processen komen uitwijsen. t'gansche garnisoen moest er voor in t'geweer komen,

Den 8 Juny, is het gansche garnisoen, om de V[er]jaer dagh, van Koningh⁷. van s'middaghs ten 3 uren, tot 7 uren, [17] in het geweer geweest en hebben 4 salvoos geschooten, de officieren hadden dien dagh alte samen geele Cocardes tot roosen gemaekt op den hoet, en wierden s'avonds bij de magistraet V[er]soght, dogh compareerde daer geen om dat markte dat, bij de knegte van de graef Van Athol soude geplaets worden.

Den 11 dito: heb ik aldaer de wagt gehadt

Den 23ste dito: ben ik met een Serg^t. en 20 man, gecommandeert, van Parth naer Haberdijn⁸, om gelt voor de 4 Compagnie, die in t'noorde van Schotland van het Reg^{mt} waren te brengen, zijnde 64 Schotse [18] mejlen van Parth, Dien dagh marscheerde tot Farfort⁹, zynde 22 mejlen. hielt d'eerste halte tot <Cauper>¹⁰ of <Auges>, zijn com[agnie] de tweede tot Clamis zijnde 8m: en onder tusschen dat het volk rusten, hadden wij het plaisier, van het Casteel van Milordt Strafmour te mogen besien, t'was buijten ordinair gewoonte niet op sijn Schots maer heel considerabel van buijten, en binne, en leij heel plaisant in sijn plantagies, marscheerde vandaer naer alles gesien te hebben naer Fortfort¹¹, zijnde vandaer 4 m.

den 24ste dito: marscheerde van Farfort, tot Laurenskerk [19] zijnde 16 m: hielt d'eerste halte tot Briggem zijnde 8 m: d'tweede tot Noortwarterbrügh zijnde 4 m: en van daer tot Laurenskerk zijnde nogh 4 m:

Den 25 dito: marscheerde van Laurenskerk tot Stenhof¹² zijnde 12 m: hielt eene halte tot Dromletti, zijnde 6

⁶ Maria Stuart (1542-1587). Koningin van Schotland.

⁷ George I (1660-1727). Koning van Engeland.

⁸ Haberdijn: Aberdeen.

⁹ Farfort: Forfar.

¹⁰ Cauper: Cupar.

¹¹ Fortfort: Forfar.

¹² Stenhof. Mogelijk Stonehaven.

m: en van daer, naer Stenhof zijnde nog 6 m:

Den 26ste dito: marscheerde van Laurenskerk naer Haberdijn zijnde 14 m: passeerde de tusschenbyde geen plaetse, hielt ontrent half wegen een halte, wij hadden ontrent 4 m: van Haberdijn, een slegte wegh die wel een uur duerde van altemael spitse schape steenen.

[20] ik bleef met mijn volk tot den 29ste dito daer leggen en hoorde bij het inkomen dat door onse troupen de rebelle, inde gebergte ontrent <idem:> boven Evernes¹³, geslagen waren, en waer daer al wat V[er]legen, deweijl ordre hadt om het gelt, waerom met de commande gesonden wierdt, <dat aen> den officier die soo als door brieven afgesproken was, die van de 4 Compagnie aldaer soude zijn dat dien dan het gelt daer, over soude transporteeren, en hadt ordre wanneer niet daer waer, aldaer twee dagen te blijvend en soo daer geen Officier in die tijd quam, het selve [21] door wissel op het post cantoor, of anders over te moeten maken, den gesegde officier konde niet komen, alsoo met de 4 Compagnie <idem:> hooger op gemarscheerd waren, soo dat genootsaekt waer op andere middele te denken, om het gelt bij de Compagnie te beschikken t'geen mijn heel ambrasseerde, eens deels om dat de tael niet V[er]stond en ten andere wilde niemandt het gelt aennemen, nogh V[er]maken, om dat benaut waren, dat de geslagen rebellen, daer op soude komen en het Cantoor soude plunderen, dogh op het [22] laetst, intresseerde een borgermeester vande stadt, sijnde een goet Konincks man, sigh daer voor, bij de magisstraet, en maekte met veel moeite, dat die het gelt aennamen, dien heer wist niet wat voor beleeftheijdt dat aen mijn soude bewijzen, om dat langen tijd in Hollant geweest waer, en aldaer veel vrindschap genooten hadt, spreekende heel wel de duijtsche tael, is genaemt Gordon, en konde alle de principaele families van Hollant, gaf mijn ook een goede Justitie, ontrent een borger, die een rebel was, en een van mijn volk, qualijk [23] getracteert hadt, en mijn ook qualijk bejement hadt, waerom door mijn bij hebbende quartiermeester satisfactie liet vragen, en wanneer die mijn niet na behooren gegeven wierdt, dat mijn selve aen het hof van Londen soude adresseeren t'geen sulken ingangh bij de heeren hadt, dat se mijn s'anderen daeghs, lieten vragen of ik content waer, dat de misdadiger <gecondemneert¹⁴> was, om ses weeken te water en te brood, in een gat te sitten 100 ponden Schots tot boeten te geven, en twee-hondert ponden tot borgh, voor sijn goed gedragh te stellen

[24] Den 29ste dito: marscheerde weer van daer, naer Stenhof, zijnde 14 m:

Den 30: dito: tot Briggem 29 mejlen

Den 1e Julij: tot Couper of Auges, 20 m:

Den 2de dito: arriveerde met mijn Commande s'morgens om elf uure weder tot Parth, zijnde 11 m:

Den 8ste dito: marscheerde wij met de 8 Compagnie, uijt Parth naer Dundé zijnde 16 m:

den 12de dito: hadt aldaer de wagt, dien dagh wierden alle onse Officiere daer Borgers gemaekt,

[25] en gaven ons het selve op een parkement, met een zegel daer aen, wij moesten het selve, dien dagh tot een teeken voor op den hoet dragen

den 29ste wierdt ik met de Capⁿ van den Enden en de Lt Hamel, op Executie gecommandeert

Den 10de Aug[ustus] hadt ik de wagt, en wierdt dien selfden dagh voor dat optrok, met Capⁿ Buddenbrooke, en de Vendrig Louwielder op Executie, gecommandeert.

Den 11de dito: marscheerde wij met de gesegde Comp^{nie} uijt Dundee, naer Couper of Phijf, zijn 2 m: water, en 6 m: marscheerens,

den 12 dito: van daer naer Cardadi, zijnde 12 m:

[26] Den 13 dito: <hielden> wij daer halte,

Den 14 dito: marscheerde wij naer Kinckhorn¹⁵, sijnde 2 mejlen, en gingen aldaer scheep naer Leith zijnde nogh 7 mejlen waters.

¹³ Evernes: Inverness.

¹⁴ Gecondemneert. Condemnatie: veroordeling.

¹⁵ Kinckhorn. Waarschijnlijk Kinkcaldy.

Den 15 dito: marscheerde wij met ses Compagnieë in de voor stadt van Edenburgh genaemt Cannegat, zijnde een meijl marscheerens, deselve waren, de Lt Coll[onels] Rensse, Schrassert, van den Enden, Buddenbrook en de Jongh,

de Compagnieë, van Call[ion] en Bronckhorst bleven daer leggen

[27] dien dagh quamen de 4 Compagnieë, die in het noorden geweest sijn, te weten die van de Majoor, Wittersheim, Resant, en Challion, daer bij

Den 20 dito: hadt ik daer de waght

Den 22 dito: moest het Regiment, tot Leith, bij een V[er]gaderen, en passeerde aldaer de revue, voor de Lt Generaal Carpenter, en Generaal Majoor <Ceppel,>

Den 23 dito: marscheerde wij met de ses Compagnieë uijt Cannegat, naer Mosselburgh, zijn 4 m:

den 28 dito: wierden alle de officieren, gecommandeert, tot Leith te komen, en doen wij daer waeren [28] moesten weer sonder te weeten waarom ontboden waren, V[er]trekken,

Den 29ste dito: wierden wij van een Engelsche Commissaris gemonstert

Den 30ste dito: marscheerde wij met de ses Compagnieë uijt Mosselburgh naer Piepels zijnde 16 meijlen

Den 31 dito: marcheerde van daer, naer Silkerck, sijnde 10 meijlen, wij passeerde dien dagh een bergh, waer twee mael halte moesten houden, eer wij daer boven op konde komen, wij hadden daer heele schoone gesichte, ontrent [29] de geberghtens, welke d'een hoger, en d'andere weer leger als baren van de Zee konde vergeleken worden

Den 1 Septemb[er] marcheerde de Compagnieë, van Rense, van den Enden, en Buddenbrook naer Jedburgh, zijnde 8 meijlen, en cepardeeren doen van ons, de Compagnieë van L^t. Coll[onel] Schrassert, en de Jongh, en marcheerde naer Hauik¹⁶

Den 4 dito: quamen, de Compagnieë, van Coll[onel] Majoor, Wittersheim, Challion, en Bronckhorst, bij ons, en Resant, bij de 3 andere Compagnieë,

Den 16 dito: hadt ik daer de waght

[30] Den 29ste dito: de waght

Den 20de Octob[er] de waght

Den 22 dito: n[ie]ts:

Den 2 Novemb[er] n[ie]ts:

Jedburgh is een slegte plaets, t'geen tusschen de geberghtens, in leijt, Wilt is er seer abundant¹⁷, dogh heel ongemakkelijk om te jagen, de quartieren sijn daer heel slegt,

Den 17 dito: wierden wij van magistraet borger gemaekt, en ons borger recht toegesonden, t'geen wij dien dagh voor op den hoet moesten dragen, waer met dien dagh de Compagnieë, van Majoor en Buddenbrooke [31] uijt marcheerde, naer Hauik, zijnde 7 meijlen

den 18 dito: marcheerde wij met de 4 Compagnieë die daer van ons Reg^{mt} lagen, dien door de Majoor Croiez geleijdt wierden, naer Langhem¹⁸, zijnde 16 meijlen, t'volk heeft dien dagh, wel 8 of 9 mael, tot aen haer buijk toe, door het water moeten marcheren.

den 20 dito, tot Carleijl¹⁹, zijnde 16 meijlen, marscheerden dien dagh, anderhalf uur<e> over een moerassige gront en een reis of 3 mael, tot aen den buijk door het water

den 21 dito: tot Penreth, zijnde 16 m:

[32] den 22 dito: quamen de 6 andere Compagnie daer bij ons

Den 4de Dec: sijn wij met de Compagnien, van de Coll[onel] Lt Coll[onel] Buddenbrooke, en Bronckhorst, die de Lt Coll[onel] commandeerde, uijt Penrith na Orton, zijnde 12 meijlen gemarcheert

¹⁶ Hauik: Hawick.

¹⁷ Abbondant. Abondant: overvloedig.

¹⁸ Langhem: Langhölml.

¹⁹ Carleijl: Carlisle.

Den 5de dito: tot Kendal 10 m: daer den sesde halte hielden

Den 7de tot Burton 8 M;

Den 8ste dito: tot Lancaster 8 m:

Den 9de dito, tot Garston 10 m:

Den 10de dito: rustdag

Den 11de dito: tot Preston 10 m:

Den 12de dito: tot Bolton 12 m:

Den 13de dito: tot Manchester 12 m:

Den 14de dito: rust dag.

15de dito: tot Manklesfield²⁰ 12 m:

[33] Den 16de dito: tot Leek 8 m:

19de dito: rustdag

18de dito: tot Uttexeter 12 m:

19de dito: tot Burton 10 m:

20ste dito: tot Bosworgh 13 m:

21ste dito halte, ik heb daer gesien, een deftig parck daar meer als drie hondert harten, en reejen, in waren.

22ste dito: tot Licester 8 m:

23ste dito: tot Rockingham 16 goede m:

24ste dito: halte

25ste dito: tot Trepston 9 m:

26ste dito: tot Kimbolton 6 m: [553] Wij hebben daer gesien het Casteel van den Hertog Van Manchester, dat soo als aen ons, voor waerhijdt geseijdt is, ontrent ses maal hondert duijssent guldens gekost heeft, en was nog niet voltoit.

27ste dito: tot <Couton> 10 m:

28ste dito: tot Waldon 15 m:

29ste dito: halte

30ste dito: sijn de drie Comp^{nien} <van> Coll[onel], L¹ Collonel, [34] en Bronckhorst, na Halsted zijnde 18 m: gemarcheerd, de Compagnie van Capⁿ Buddenbrook, naar Bisschop Herfort²¹ 10 m: waar den 1ste Jan^{ry} 1720 de Compagnie van de Coll[onel] Renssen bij ons quam. de twee Compagnien van de Capitains, Van den Enden en Challion hielden die nacht daer halte, en marcheerde den 2de dito: na Ingelston

Den 8ste dito: is de Comp^{nien} van Capⁿ Witterheim, ook bij ons gekoomen

Den 12de dito: sijn wij met de drie Compagnien, van de Coll[onel] Renssen, Wittersheim, en Buddenbrooke, uijt Bisschopsterfort, naar Braintre gemarcheert, zijnde 14 m: waer dat de Compagnien, van de Majoor, Schrassart, Resant, en de Jong [35] die tot Waldon²², geleegen hadden bij ons quamen,

Den 13de dito, marcheerden wij met die seven Compagnien die doen bij een waeren na Colchester, sijnde 12 m: waer het geheele regiment voor de tweede maal soo lang als in Engelandt en Schotland geweest waren, weer bij een quamen

Den 16de dito: tot Mainintree²³ 8 m:

17de dito: tot Harwick 12 m: wij quamen daer, s'morgens om elf uren, ik wierdt, bij het inladen van de bagagie gecommandeert, om 4 uren marcheerden wy met het volck op de scheepen

²⁰ Manklesfield: Macclesfield.

²¹ Bisschop Herfort: Hereford.

²² Waldon: Saffron Walden.

²³ Mainintree. Ook gespeld als 'mennij threes'. Mogelijk een pleisterplaats 'Many trees' (M.L. Hansen (ed.), *Een grote tour, Hendrick Jordens in Engeland, Frankrijk, Zwitserland en Duitsland, 1684-1685*. Overijsselse Handschriften 13, pagina 14).

Den 19de sayn wij s'morgens om 9 uren, voor de Wilmstad gearriveert, en om een uur gedebarqueert geworden, en ten eersten op d'andere scheepen, over geset wierden

[36] Den 20ste dito: gingen wij s'morgens om 9 uren, onder zeijl om elf uren waren wij tot Dorth, waar dat ons ancker lieten vallen om dat het patent, moest verthoont worden, om een uur gingen weer onder zeyl, s'avonds, om 9 uren quamen wij aan de Vaert, daar op Ancker bleeven leggen, tot 12 uren , en doen nog een half uur hooger op advanceerden, en daar dien nagt op Ancker bleeven leggen,

den 21ste dito: gingen s'morgens, om 8 uren weer onder zeijl; en advanceerden dien dag een half uur beneden Rheenen, waer op Ancker bleeven leggen

den 22ste dito: gingen wij s'morgens, om 7 uren weer onder zeijl, om elf uren arriveerden wij tot Arnhem [37] om 1 uur wierden daer ontscheept, en t'volk dien nagt, daar in de brackke geleijdt

den 23ste dito: sijn wij met onze Compagnie van het Regiment, afgescheijden, en na Nimmege gemarcheert

Index

- Aberdeen (Haberdijn) 2, 4, 7, 8
 Arnhem 2, 11
 Athol, Graaf van 2, 7
 Athol, Hertog van 7
 Auges 7, 8
 Bambrugh. Kasteel 6
 Bergh, Van den. Luitenant 7
 Bishops Stortford (Bisschopsterfort) 10
 Bolton 4, 10
 Bosworgh 10
 Braintre 10
 Breda (Brëda) 5
 Briggem 7, 8
 Bronkhorst (Bronckhorst), Eustachius van. Kapitein, kolonel infanterie 2, 3, 5, 6, 9, 10
 Buddenbroek (Buddenbrook, Buddenbrooke), Gaspard Reinhard van. Kapitein, luitenant-kolonel, kolonel infanterie 2, 3, 5, 8, 9, 10
 Burgh, het. Zeehaven 5
 Burton upon Trent (Burton) 4, 10
 Cannegat 9
 Carcadie (Cardadi) 6, 7, 8
 Carlisle (Carleijl) 4, 9
 Carpenter. Luitenant-generaal 9
 Challion (Callion). Kapitein 2, 3, 7, 9, 10
 Clamis 7
 Kasteel 7
 Colchester 4, 10
 Couton 10
 Croyé (Croiez), Jean François le. Kapitein, kolonel infanterie (Collonel Majoor, Majoor) 2, 3, 9
 Cupar (Cauper, Couper) 4, 7, 8
 Dordrecht (Dort, Dorth) 5, 11
 Dromletti 7
 Duitsland 10
 Dunbar 4
 Dundee (Dündee, Dundé) 4, 7, 8
 Edinburgh (Edenburgh) 2, 4, 6, 9
 Kasteel 6
 Enden, Van den. Kapitein, luitenant-kolonel 7, 8, 9, 10
 Engeland (Engelandt) 2, 5, 6, 7, 10
 Faclant 7
 Kasteel 7
 Forfar (Farfort, Fortfort) 4, 7
 Frankrijk 10
 Garston 10
 Gent Keppel. Generaal-majoor (Majoor) 2, 3, 6, 9, 10. *Zie ook* Van Keppel.
 George I (koningh van Engelandt, koning). Koning van Engeland 2, 5, 7
 Gordon. Burgemeester 8
 Halsted 10
 Hamel. Luitenant 8
 Hansen, M.L. (ed.) 10
 Harwich (Harwick) 2, 4, 10
 Hawick (Hauik) 4, 9
 Hellevoetsluis (Helvoet) 5
 Hereford (Bisschop Herfort) 10
 Historisch Centrum Overijssel 3
 Holland (Hollant) 2, 8
 Holy Island (holi Eijlandt, heylich Eijlandt) 4, 6
 Husch. Kolonel 2, 5
 Ieperen (Iperen) 6
 Ingelston 10
 Inverness (Evernes) 4, 8
 Ittersum, Familiearchief Van 3
 Jedburgh 9
 Jonge (Jongh, Jong), Marinus de. Kapitein, luitenant-kolonel, kolonel infanterie 2, 3, 5, 6, 9, 10
 Jordens, Hendrick 10
 Keith 4
 Kendal 10
 Keppel (Ceppel), Derk Jan van. Generaal-majoor, ritmeester 2, 3, 9. *Zie ook* Van Gent-Keppel.
 Kimbolton 10
 Kasteel 10
 Kinkcaldy (Kinckhorn) 4, 8
 Lancaster 4, 10
 Langhölme (Langhem) 4, 9
 Laurenskerk 7, 8
 Leek 10
 Leicester (Licester) 4, 10
 Leith 4, 6, 8, 9
 Londen 8
 Louwilder. Vaandrig (Vendrig) 8
 Macclesfield (Manklesfield) 4, 10
 Mainintree 10
 Manchester 4, 10
 Manchester, Hertog van 10
 Maria Stuart (Coningin Maria). Koningin van Schotland 7
 Montogui. Kommandant 7
 Montrose (Montros) 4, 7

Mosselburgh 9
 Naarden (Naerdt) 5
 Noortwarterbrügh 7
 Norchiels 6
 Nottingham 4
 Nijmegen (Nimmege) 2, 11
 Orton 9
 Overijssel 3
 Penrith (Penreth) 4, 9
 Perth (Parth) 4, 7, 8
 Pethedt 6
 Phijf 8
 Piepels 9
 Preston 4, 10
 Renssen (Rensse, Rense), Frederik Joachim van.
 Luitenant-kolonel, Kolonel infanterie 9, 10
 Resant. Kapitein 2, 3, 7, 9, 10
 Rheenen 11
 Rockingham 10
 Roelans. Vaandrig (Vendrig, ik) 2, 5, 7, 9
 Rolsteegh poort 5
 Saffron Walden (Waldon) 10
 Schoonen. Kasteel 7
 Schotland (Schotlandt) 2, 7, 10
 Schrassert (Schrassart). Luitenant-kolonel 9, 10
 Silkerck 9
 Staatse leger 2
 Stenhof 7, 8
 Stonehaven 4, 7
 Strafmour, Milordt 7
 Timouth 6
 Trepston 10
 Uttexeter 10
 Vaert, de 10
 Waldon 10
 Welderen (Weelderen), Gijsbert van. Brigadier
 infanterie 2, 3, 6
 Willemstad (Wilmstad) 2, 5, 11
 Wittersheim (Witterheim). Kapitein 2, 3, 5, 6, 7, 9,
 10
 Zwitserland 10
 Zwolle 3